

SEVEROATLANTSKI PAKT I ODBRANA EVROPE

VAZDUHOPLOVNE VEŽBE »CORONET«

Britanski glavni maršal vazduhoplovstva, ser Filip Žuber, dao je komentar o nedavno završenim vazduhoplovnim manevrima *Coronet*, koji su činili sastavni deo opštih vežbi i manevara snaga Severoatlantskog pakta. Donosimo ovaj komentar u izvodu:

U toku ovih manevara, celokupne britanske vazduhoplovne snage u Nemačkoj bile su pokrenute iz svojih baza i prebačene na operativne centre i letišta, koji su u izvesnim slučajevima bili udaljeni blizu 700 km od stalnih baza. Ovim snagama bile su priključene holandske i belgiske vazduhoplovne snage, koje čine sastavni deo 2. taktičke vazduhoplovne armije. Pored toga, osa izvođenja operacija bila je prebačena prema severozapadu, umesto normalne orijentacije u pravcu istok — zapad. Ova promena pravca stvorila je ozbiljan problem održavanja veza koji je zahtevao čitava tri dana za rešenje.

Ovo je učinjeno da bi se osigurala pokretljivost i elastičnost jedne organizacije koja bi lako mogla postati statična i stereotipna i na taj način izgubiti svoju efikasnost u stvarnim ratnim operacijama. »Neprijatelj«, u celini, ostao je na svojim normalnim mestima i nije morao da vrši pokrete velikog stila. Najzad, zamišljene su i kopnene operacije, da bi one u vazduhu imale što realniji karakter.

Vežbe su pokazale dva ozbiljna nedostatka u sistemu održavanja veza. Pre svega, samom vazduhoplovstvu nedostajao je materijal za postavljanje novih telefonskih i radiofonskih veza. Dalje, normalne građanske kopnene linije u Belgiji i Holandiji pokazale su se nedovoljne za potrebe koje bi mogle iskrsnuti u slučaju vazdušno-zemaljskih operacija. U V. Britaniji postoji 6 miliona telefona, a Drugi svetski rat je pružio organima za vezu obilno iskustvo u pogledu zadovoljenja operativnog saobraćaja. Međutim, ukoliko bi sistem stalnih veza na pravcu istok — zapad i mogao zadovoljiti operativne potrebe, to nije bio slučaj sa promenjenim pravcem na kome su izvođene vežbe *Coronet*.

Sa zvanične strane, kao i u štampi, pojavljivale su se žalbe da se, uprkos utroška vrlo velikih suma novca, preoružavanje vazduhoplovnih eskadrila koje su stacionirane u Evropi, izvodi suviše sporo. Mnoge od njih su još uvek opremljene zastarelim avionima kao što su *Meteor* i *Vampire*, dok se zamena ovih aviona sa aparatima *Sabre* i *Venom* jako odugovlači. Prema mišljenju odgovornih faktora, postoji malo sumnje u to da, ukoliko bi došlo do sukoba pre no što bi pomenute eskadrile dobile savremene avione, one bi se našle u prilično nepovoljnoj situaciji u odnosu na sovjetske lovce. Prema tome, bilo bi potrebno stvarno ubrzanje u preoružavanju sa modernim avionima, najsavremenijim radarskim sredstvima i odgovarajućim uređajima za vezu, koji bi materijal, u svakom slučaju, trebalo da dobije super-prioritet.

Pored iznetih primedaba, vežbe su neosporno pokazale i pozitivne rezultate. Brzo premeštanje vazduhoplovnih eskadrila na njihove operativne aerodrome i letišta nije uticalo na smanjenje njihove efikasnosti, već je naprotiv, pojačalo mogućnost najboljeg iskorišćenja njihovih sredstava. Dalje, saradnja britanskih, holandskih i belgiskih vazdušnih nacionalnih snaga došla je do punog izražaja. Piloti jedne zemlje, prilikom letenja, potpuno su se poveravali zemaljskoj kontroli organa druge zemlje i to pitanje, koje je ranije pretstavljalo izvesne teškoće, povoljno je rešeno.

Vežbe *Coronet* nisu u potpunosti predstavljale vazdušne operacije. Komandanti taktičkih vazduhoplovnih snaga morali su, u okviru svojih planova, uzeti u obzir i zamišljene kopnene operacije u vezi s njima. Na taj način, oni su bili u teškoj situaciji od komandanata bombarderskih i lovačkih snaga koji su učestvovali u vežbi polazeći sa svojih normalnih baza i aerodroma. Iz kopnenih operacija proizšla je potreba za obimnim fotografskim i taktičkim izvidanjima. Međutim, ovde se opet pokazao nedostatak savremenih aviona, što bi operacije izvidanja stavilo u nepovoljan odnos prema sovjetskim lovcima savremenog tipa.

Za zemlje NATO-a, masovna proizvodnja lovačkog aviona za dnevnu i noćnu akciju po svakom vremenu, predstavlja hitnu potrebu; no, dok eventualni protivnik ne bude proizvodio zaista brze noćne bombardere, verovatno da bi postojeći presretači zapadnih zemalja mogli s njima izlaziti na kraj. S obzirom da takva mogućnost postoji, sadašnja situacija u tom pogledu ne zadovoljava.

Komentar se završava zaključkom da su vežbe *Coronet* predstavljale stvarnu probu vazdušne odbrane Zapadne Evrope i da su pokazale preduzumljivost i sposobnost planera koji su postavili tako teške i komplikovane zadatke vazduhoplovnim operativnim jedinicama. Kao što je već izneto, na vežbama je došlo do pune savezničke saradnje.

(Overseas Press Services, London, 9 avgust 1953)

SAD I ZEMLJE AMERIČKOG KONTINENTA

JAČINA ORUŽANIH SNAGA SAD U 1954

U vezi revizije budžeta odbrane, koja je izvršena po dolasku novog predsednika SAD, generala Ajzenhauera, Senatskom potkomitetu je od strane Ministarstva odbrane SAD saopštena predviđena jačina snaga četiri vida oružane sile za 30 juni 1954 godine. Ona je sledeća:

Kopnena vojska. — Planirano je da ona, u gornje vreme, ima jačinu od 1,423.000 ljudi, ukoliko bi u to vreme još trajao rat u Koreji; ako bi prestao (u međuvremenu je bilo zaključeno primirje), planovi predviđaju redukciju na brojno stanje od 1,370.000 ljudi, i to: 120.600 oficira, 12.400 vojnih službenika, 2.400 pitomaca raznih škola i 1,287.600 ostalog ljudstva.

U toku tekuće budžetske godine, iz Armije će biti otpušteno oko pola miliona obučenog ljudstva. Skoro polovina ovih ljudi bila je u Koreji, a druga polovina, mada je služila na teritorijama gde nije bilo operacija, prošla je kroz dvogodišnju obuku. Računa se da će u toku iduće dve godine blizu 900.000 naknadno obučanih ljudi biti otpušteno iz aktivne vojske. Ovo obučeno ljudstvo predstavlja znatno ojačanje rezervne vojske.

Mornarica. — Kao i kopnena vojska, i mornarica će morati da reducira svoje ljudstvo u obalskim postrojenjima i drugim aktivnostima, da bi na taj način došla na predviđenu kvotu od nešto malo više od 745.000 ljudi. Ovaj broj obuhvata: 80.285 oficira i 664.781 podoficira i vojnika.

Korpus pomorsko-desantne pešadije. — I dalje će biti formiran od tri divizije i tri vazduhoplovne brigade, sa jačinom od oko 230.000 ljudi: 18.828 oficira i 211.193 podoficira i vojnika.

Vazduhoplovstvo. — Kao i ostali vidovi oružanih snaga, i ono će morati da reducira suvišno i neboraćko ljudstvo, čak i uprkos tome što će se broj borbenih jedinica povećavati. Očekuje se da će 30 juna 1954 vazduhoplovstvo imati 960.000 ljudi, što predstavlja veoma malo smanjenje u odnosu na broj sadašnjeg ukupnog ljudstva. Novi broj obuhvata: oko 124.182 oficira i 835.818 podoficira i vojnika.

Prema izjavi američkog ministra odbrane, Vilsona, odbranbeni program SAD, za iduću budžetsku godinu, predviđa ukupnu jačinu oružanih snaga od 3,356.000 ljudi, a u slučaju mira u Koreji, smanjenje na 3,300.000.

(*The Army-Navy-Air Force Register*, 5 septembar 1953)

ZEMLJE BRITANSKE ZAJEDNICE NARODA

EKSPLOZIJA BRITANSKE ATOMSKE BOMBE U AUSTRALIJI

Veruje se da britansko atomsko oružje, čija je eksplozija izvršena 15 oktobra o.g. rano izjutra, na tajnom mestu u oblasti Vumera, Australija, pretstavlja ustvari t. zv. *Utility* bombu, za koju je nacrt napravio poznati britanski atomski naučnik Vilijem Peni, koji je takođe prisustvovao eksploziji. *Utility* bomba naziva se tako zato što se može upotrebiti na više raznih načina. Ona je eksplodirala na vrhu jedne kule, na kojoj su se nalazili elektronski aparati koji su emitovali bitne podatke, pre nego što su bili atomizirani.

U jednom saopštenju se kaže da će uskoro biti izvršena druga veća atomska eksplozija, a pored toga, izvršiće se i niz manjih eksplozija.

Nad velikom pustinjom vršeno je patroliranje avionima i bile su preduzete specijalne mere bezbednosti. Na avionima kojima je doletela grupa novinara iz Adelaide, 425 km od poligona, bile su navučene zavese. Novinarima nije bilo odmah odobreno da osmotre dejstvo eksplozije, te će se oni vratiti u Adelaidu sa vrlo malo podataka o stvarnoj prirodi eksplozije. Njima je bilo zabranjeno da upotrebljavaju instrumente za merenje atomskog oblaka. Međutim, pre eksplozije, koju je grupa novinara posmatrala sa oko 25 km udaljenosti od kule, saopšteno im je da će se oblak popeti na oko 3.500 do 5.000 m. Bili su upozoreni da očekuju dve eksplozije izazvane talasom pritiska koji dva puta izaziva eksploziju oblaka — sa razmakom od nekoliko sekundi. Novinarima je takođe rečeno da će oblak biti boje breskve ili prljavo smeđe.

Kako je vazduh na mestu vršenja eksperimenta jako suv, oblak nije mogao da dostigne naročito veliku visinu.

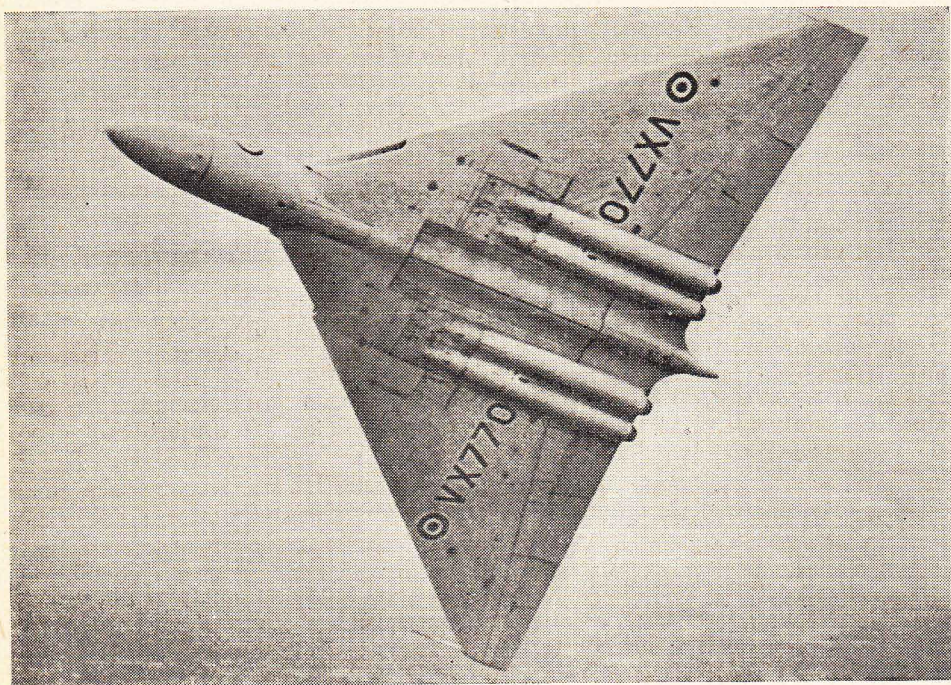
Štampi nije dato nikakvo zvanično saopštenje o vrsti oružja. Ovo britansko atomsko oružje je prvo čija je eksplozija izvršena na čvrstom tlu. Naučnici kažu da ono sadrži relativno malo *fisila* i da je eksplozija bila manja od one u Montebelu, gde je izvršena prva eksplozija atomske bombe, 1952 godine.

(*Reuter*, 15 oktobar 1953)

NOVI BRITANSKI ČETVOROMOTORNI MLAZNI BOMBARDER

Izložba vazduhoplovnog materijala Saveza britanskih avionskih konstruktora (*Society of British Aircraft Constructors*), koja je nedavno održana u Farnborough, odlikovala se prikazima novih modela koji, s obzirom da Engleska ima jedno od vodećih mesta u svetu u aeronautičkoj konstrukciji i industriji, ustvari predstavljaju razvoj budućih tipova aviona za masovnu proizvodnju.

Avro Vulcan — četvoromotorni mlazni avion sa delta krilima (vidi sliku) pretstavlja jedan od najinteresantnijih novih modela na izložbi. Prema izdatom saopštenju, smatra se da ovaj avion ima veću brzinu, visinu i radijus dejstva leta od ma kog drugog bombardera u svetu, čime daje Zapadu veliku prednost u bombarderima nadzvučne brzine i veoma velike visine letenja.

Britansko vazduhoplovstvo je dobilo super-prioritet u proizvodnji ovih aviona, a takode je isprobana i njihova civilna verzija, pod nazivom *Avro Atlantic*, u kojoj će pogonsko gorivo i motori biti smešteni u krilima da bi se na taj način ostavio maksimum prostora u trupu aviona za putnike, odnosno drugi tovar.

(*The Illustrated London News*, 12 septembar 1953)

SISTEM OBUKE PADOBRANACA U VELIKOJ BRITANIJU

Obuka padobranaca u Velikoj Britaniji znatno se razlikuje od one u drugim zemljama. Dok se kod ostalih ona vrši pomoću raznih tehničkih sredstava, kula, užadi koja se pomeraju i pomoću aviona, u Engleskoj se ona vrši na sledeći način: dva direktna skoka sa vrha jednog privezanog balona i tri skoka iz aviona.

Oni koji počinju sa obukom, najpre vrše skokove sa balona. Materijal koji se pritom upotrebljava je sledeći: jedan privezani balon izduženog oblika, sličan tipu *Caquot*, izrađen u preduzećima u Kardingtonu, blizu Betforda, sa zapreminom od 1.200 m³, koji, umesto čuna za posadu, ima jedan deo avionskog trupa. Tu se može smestiti šest ljudi, a skok se vrši bilo kroz otvor na podu, bilo kroz bočna vrata.

Nastavnik prati učenike i u mogućnosti je da im lako pruži sva potrebna uputstva pre skakanja, koje se vrši sa visine od 250 m. On obično iskače poslednji.

S obzirom da je tačka iskakanja uglavnom utvrđena, a visina poznata, padobranac stiže na jednu skoro potpuno određenu prostoriju, na kojoj se već nalazi drugi nastavnik. Ovaj poslednji, u toku spuštanja, a ako je potrebno, i posle hvatanja kontakta sa zemljom, daje učeniku usmene instrukcije, bilo direktno ili razglasnikom. Drugim rečima, ovaj nastavnik prihvata učenika pri njegovom spuštanju i spreman je da mu u svakom pogledu pomogne.

Sledeći skokovi čine se iz aviona i skoro uvek je slučaj da učenici, pri završetku svog staža, izjavljuju da su ona dva skoka iz balona najteža zbog vertikalnog padanja i tišine koja nateruje čoveka na razmišljanje, te, prema tome, oni više vole skakanje iz aviona.

Britansko vazduhoplovstvo smatra da iskakanje iz balona predstavlja potrebnu fazu u obuci padobranaca, zbog sigurnosti koja proizlazi iz dvostrukog prisustva nastavnika (na balonu i na samoj zemlji), koji su u stalnom kontaktu sa učenicom — padobrancem. To je razlog što, uprkos troškova konstrukcije, održavanja i transportovanja prilično obimnog materijala i ljudstva, Britanci neguju i usavršavaju padobranske skokove iz aerostata.

Proces obuke je sledeći: s vremena na vreme jedan privezani balon dovodi se u neki od velikih centara: London, Liverpool, Bermingam itd. i stavlja se u pogon, obično za vreme vikenda. Tu ostaje različito vreme, prema veličini samog centra. Padobranski kandidati su unapred obavešteni o dolasku balona i javljaju se u velikom broju za skakanje. Vežbe se nekada sastoje od više stotina skokova.

Nesrećni slučajevi, koji su ograničeni na povrede i rane, vrlo su retki i padobranci, koji su prošli fazu od dva skoka iz balona, mogu preći na iskakanje iz aviona sa mnogo većim stepenom sigurnosti.

Pomenuto preduzeće u Kardingtonu takođe proizvodi potreban hidrogen, koji se zatim transportuje u kamionima sa prikolicama — u naročitim cevima. Cela organizacija snabdevanja, kao i tehnička strana, potpuno su zadovoljavajuće.

(L'Officier de réserve, septembar-oktobar 1953)

NOVI BRITANSKI OPITNI TENK

Nastavljajući politiku usavršavanja i poboljšavanja raznih modela tenkova, Britanci su konstruisali novi eksperimentalni tip tenka, koji će biti ispitan za jedinice u metropoli kao i one preko mora.

Novi britanski eksperimentalni tenk, koji je konstruisan na osnovu stečenog iskustva sa čuvenim britanskim tenkom »Centurion«, ima jači oklop i jači motor od »Centuriona«.

Novi tenk pretstavlja usavršavanje postojećeg *Centurion*-a. On ima bolji oklop i snažnije motore. Novi nacrt njegove konstrukcije dovodi do manjeg donjeg pritiska na zemlju. U toku predviđenih opita, tenk će se pojaviti u dva razna oblika: najpre, sa ugrađenom kupolom, a zatim bez kupole, ali natovaren odgovarajućim teretom. Opiti će biti izvršeni po svakovrskom zemljištu i u svim vremenskim uslovima da bi se na taj način dobilo maksimum podataka za dalje usavršavanje. Slika pokazuje novi tip tenka koji je nazvan *Caernarvon*.

(Britanska informativna služba, 7 septembar 1953)

FRANCUSKA I ZEMLJE BENELUKSA

REORGANIZACIJA ADMINISTRATIVNE UPRAVE I KOMANDOVANJA FRANCUSKIM ORUŽANIM SNAGAMA

Specijalna ovlašćenja koja je francuski Parlament preneo na Vladu odnose se i na administrativnu reorganizaciju oružanih snaga.

Postoje već dva dekreta koji su u opštim linijama postavili vladnu organizaciju u oblasti narodne odbrane i oružanih snaga i naročito precizirali odgovarajuće uloge ministra i državnih sekretara. U ovoj organizaciji ministar ima dvostruku ulogu:

— na planu narodne odbrane, on raspolaže ovlašćenjem koje mu je preneto od strane predsednika vlade, za donošenje odluke u oblasti koordinacije narodne odbrane, među civilnim i vojnim uređima;

— na planu oružanih snaga, on rukovodi domenom upravljanja kopnenom vojskom, mornaricom i vazduhoplovstvom. Ranije su ta ovlašćenja bila preneti na tri ministra.

Međutim, obimnost ovog zadatka rukovođenja ne dozvoljava da se centralne uprave ranijih ministarstava rata, mornarice i vazduhoplovstva stave direktno pod ministra narodne odbrane. Zbog toga ovaj ministar ima državne potsekretare: za kopnene snage i Ministarstvo rata, Mornaricu i Vazduhoplovstvo, kojima on prenosi odgovarajući deo svojih ovlašćenja.

Ovoj novoj organizaciji odgovara i preuređenje sistema komandovanja. Nedavno postavljenje maršala Žuena na položaj vrhovnog komandanta savezničkih snaga u sektoru Centralne Evrope zahtevalo je takođe da maršal bude rasterećen jednog dela svojih nacionalnih službenih obaveza. U tome se i sastoji zadatak dvaju dekreta koji su nedavno objavljeni u »Službenom listu«.

Francuska vlada je želela da zadrži maršala Žuena kao svoga vojnog savetodavca. Ona ga je potvrdila na položaju vojnog potpredsednika Visokog saveta oružanih snaga, određujući ulogu i zadatke koji će biti otsada u vezi sa ovim položajem. Na taj način, maršal Žuen, pored toga što će se posvetiti svojim dužnostima u okviru visokog komandnog položaja u NATO-u, biće u mogućnosti da prati i povećanje vojne moći Francuske.

Drugi dekret daje ministru narodne odbrane i oružanih snaga jednog načelnika Glavnog generalštaba oružanih snaga, da bi mu pomogao u dužnostima rukovođenja koje mu padaju u deo. Ova mera ne povlači za sobom povećanje i opterećenje komandnog aparata, već, naprotiv, pretstavlja najveće moguće olakšanje organizaciji komandovanja i rukovođenja, u korist boračkih jedinica. To će baš i biti jedan od glavnih zadataka novog načelnika Glavnog generalštaba, koji neće raspolagati nekim novim generalštabom, već onim starim, kombinovanim i preuređenim u smislu koncentracije i redukcije osoblja, što će biti slučaj i sa ostalim višim štabovima.

General Eli, koji je ovom prilikom unapređen u čin general-bukovnika, postavljen je na položaj načelnika Glavnog generalštaba. On će istovremeno biti predsednik Komiteta načelnika generalštabova vidova oružanih snaga, a taj će mu Komitet olakšati koordinaciju rukovođenja svim vidovima oružanih snaga — u okviru celine.

(*Revue militaire d'information*, 10—25 septembar 1953)

OBUKA REZERVISTA FRANCUSKOG POMORSKOG VAZDUHOPLOVSTVA

U istoriji se obično dešavalo da se u godinama neposredno posle završenog rata malo vodi računa o rezervama, samo se govori o razoružanju i preovlađuje mirnodopski duh. Zatim se međunarodna situacija komplikuje i zateže, usled čega treba ponovo pripremati rat koji je pobjeda smatrala nemogućim. Kroz ovaj proces je prošla i francuska mornarica.

1948 godine, obuka rezervista mornarice bila je poverena vice-admiralu Kolineu, a u Parizu i odgovarajućim lukama bili su uspostavljeni centri za obuku rezervista. Ova obuka se, u opštem delu, sastojala iz niza konferencija, nastavnih biltena, odgovarajućih biblioteka itd. Centri su, pored toga, trebali da organizuju obuku specijalista, u obliku obaveznih i dobrovoljnih perioda vežbe na palubama brodova ili u jedinicama na kopnu.

Pomorsko vazduhoplovstvo je u to doba prolazilo kroz tešku krizu. Demobilizacija izvesnih kadrova lišila ga je dela oficira i specijalista. Konkurencija civilnog sektora i budžetske teškoće otežavale su angažovanje i javljanje za ovu službu.

Vazduhoplovni materijal je bio raznovrstan i dobrim delom rdavo prilagođen pretstojećim zadacima. Prvi aparati koje je liferovala vazduhoplovna industrija koja je bila razbijena okupacijom, nisu ni u kom slučaju bili na odgovarajućoj visini. Međunarodne komplikacije, koje su najzad dovele do Atlantskog pakta, ostavljale su komandovanje u neizvesnosti i dovodile su do odugovlačenja u odlukama koje je trebalo preduzeti.

Apsorbovano jakim naporima za održanje svog opstanka, francusko pomorsko vazduhoplovstvo nije moglo dati mnogo sredstava za obuku svojih rezervista. Stoga se ono zadovoljilo da ih, za vreme vežbe, podeli među svoje baze, ostavljajući ovima brigu da ih obuče prema svojim mogućnostima. Kada su ovi rezervisti završavali vežbu, često su davali ovakve izjave: »Zadovoljan sam što sam ponovo našao atmosferu Mornarice i što sam se sreo sa drugovima iz aktivne službe. Leteo sam nešto malo i to mi je činilo zadovoljstvo Ali, to je bilo kao što se prenosi kakva vreća u repu aviona«. To je ustvari učtiv način izražavanja žaljenja što ovi rezervisti nisu ništa naučili.

Čim je današnji preporod otpočeo, trebalo je pristupiti ozbiljnijoj organizaciji obuke rezervista, a naročito rezervnog letećeg osoblja. 1949 godine, Vazduhoplovno odeljenje Glavnog generalštaba, u saradnji sa centrima za obuku rezervista, otpočelo je da ostvaruje efikasniju organizaciju obuke. Ona sada obuhvata:

- obuku običnih rezervista, pod kojima se podrazumevaju oni koji nisu pristupili nikakvom posebnom angažovanju u obuci specijalista;
- obuku rezervnog letećeg osoblja, koje se sastoji u elementarnoj nastavi, kao i u taktičkoj obuci letećih posada;
- obuku vazduhoplovnih kontrolora, za službu na zemlji i najzad,
- obuku neletačkog osoblja.

Sve ove vrste obuke danas se izvode punim intenzitetom.

(*La revue maritime*, juli 1953)

ISLAND

AMERIČKE TRUPE NA ISLANDU

Američke trupe na Islandu možda danas predstavljaju najznačajniji problem za zemlju, i to kako na ekonomskom i socijalnom, tako isto i na političkom polju. Velike potrebe odbrane povlače za sobom znatno smanjenje nezaposlenosti, ali se ipak u velikoj meri oseća prisustvo stranih trupa, koje su neka vrsta nužnog zla. U ovoj zemlji sa oko 150.000 stanovnika, ima oko 5.000 stranih vojnika, što svakako

pretstavlja izvesno moralno opterećenje. Pet stotina vanbračne vojničke dece, koja su se rodila poslednjih godina i koja moraju primati pomoć od države, samo su spoljni znak tih teškoća.

Pored »okupacije«, osnovna pitanja koja dominiraju u odnosima sa Engleskom svakako su pitanje pomorske granice i sukob oko ribarenja. Oba ova problema, pored ostalog, moraju se posmatrati i u svetlu ekonomskog razvitka Islanda zadnjih decenija, razvitka koji je verovatno išao daleko brže no u mnogim drugim zemljama.

Pre oko 50 godina, u zemlji nije bilo nijednog mosta preko reka, niti nekog izgrađenog puta, ni upotrebljivog pristaništa, a Islandani su bili prinuđeni da iz svojih malih otvorenih čamaca posmatraju kako ribari odvlače njihovu ribu sa velikim brodovima, koju love pored njihovog ostrva. Ali, u toku ovih nekoliko zadnjih decenija, Islandani su se pripremili da odgovore na konkurenciju, tako da danas imaju ne samo modernizovane veze i komunikacije kroz celu zemlju — kroz koju se može putovati od severne do južne obale, — veliki broj vazdušnih linija i aviona koji održavaju vezu između pojedinih delova zemlje, već su takođe razvijene i međunarodne veze pomoću aviona sa dugim radijusom, kao i modernih putničkih parobroda. Islandani poseduju najmoderniju ribarsku flotu na svetu, pomoću koje je ribarstvo dostiglo vrlo velik nivo, koji je snažno povećao njihovu spoljnu trgovinu.

Ovaj razvitak otpočeo je već pre Drugog svetskog rata, ali i pored znatnih koristi koje je zemlja imala zbog američke »okupacije« u toku rata, Island je doživeo i niz ekonomskih teškoća koje su nastale znatnim gubitkom velikog broja ovaca što je zemlju koštalo oko 600 miliona kruna, kao i znatno smanjenje ribolova, što je imalo još teže posledice.

Činjenica da ribarstvo pretstavlja značajnu, odnosno najznačajniju ulogu u privredi Islanda, objašnjava razlog zašto su Islandani tako osetljivi na svoje pomorske granice. Prošle godine je pomorska teritorija zemlje proširena od tri na četiri nautičke milje. Ova odluka je doneta na osnovu odluke Haškog suda u sporu između Norveške i Engleske. Ta mera je odavno bila neophodna da bi se zaštitilo ribarenje kraj islandskih obala. Ali, to se nije odnosilo samo na strane ribarske brodove, već i na domaće, kojima je, bez izuzetka, zabranjeno lovljenje pomoću brodova u unutrašnjosti nove pomorske granice.

(Dagens-Niheter, 28 septembar 1953)

Зашта је у штампану књига

О МОРАЛНОМ ВАСПИТАЊУ У АРМИЈИ

од пуковника **Бранка Боројевића**

Предговор написао генерал-потпуковник Отмар Креачић

Рад на моралном васпитању поставља се као врло важан задатак пред све наше старешине а нарочито после укидања функције политичког комесара. У ту сврху је и написана ова књига која може послужити као користан приручник сваком старешини — васпитачу.

Књига је проткана примерима из НОР који ће умногоме помоћи старешинама у њиховом практичном раду.

Било би корисно да се интересенти јаве одмах групно или појединачно. Новац не треба слати.

Књига излази у издању *Мале војне библиотеке*.